

Seletuskiri
Vabariigi Valitsuse määruse
“Eesti Vabariigi kvalifikatsioonide ja enne 1991. aasta 20. augustit endise NSV Liidu kvalifikatsioonide
vastavus”
juurde

I peatükk. Sissejuhatus ja eelnõu eesmärk

Vabariigi Valitsuse määruse “Eesti Vabariigi kvalifikatsioonide ja enne 1991. aasta 20. augustit endise NSV Liidu kvalifikatsioonide vastavus” aluseks on Eesti Vabariigi haridusseaduse § 28 lg 2².

Eesti on liitunud kahe olulise Euroopa ja ka maailma kõrgharidusruumi kujundava dokumendiga - Euroopa ühtset kõrgharidusruumi kujundava nn Bologna deklaratsiooniga ja nn Lissaboni konventsiooniga, mis reguleerib kõrgharidustunnistuste ja kõrgharidusele juurdepääsu võimaldavate tunnistuste tunnustamist Euroopa regioonis.

Bologna deklaratsioon käivitas nn Bologna protsessi, mille üheks eesmärgiks on **isikute vaba liikumise soodustamine nii õppimise kui ka töötamise eesmärgil**. Sellele loob aluse sarnase kõrgharidusastmete süsteemi ja nendele vastavate kvalifikatsioonide kehtestamine.

Mõiste „**kvalifikatsioon**” selgitus – kraad, diplom, tunnistus ehk haridust (teadmisi, oskusi) tõendav dokument, mille on välja andnud pädev asutus ja mis kinnitab õppekava edukat läbimist. Käesolev määrus käsitleb kvalifikatsioonide vastavust läbi hinnangu andmise haridust tõendavale dokumendile.

Seoses liitumisega Bologna protsessiga ning samuti seoses ühiskonna kiirete muutustega, eriti viimase 15 aasta jooksul, on haridussüsteemis välja antud kvalifikatsioonide hulk kasvanud nii suureks, et on vajalik anda selge ülevaade nende asukohast kehtivas haridussüsteemis.

Bologna protsessi raames jõustusid 2002 ja 2003. aastal ulatuslikud muudatused „Ülikooliseaduses” ja „Rakenduskõrgkooli seaduses” ning Vabariigi Valitsuse määruses „Kõrgharidusstandard”. Kõrgharidusele juurdepääsu võimaluste avardamise ja paindlikumaks muutmise eesmärgil, samuti õppejõudude kvalifikatsiooninõuete kirjeldamisel võeti kasutusele termin „või vastav kvalifikatsioon”. Juba muudatuste kehtestamise käigus nähti vajadust kvalifikatsioonide vastavus mõistlikul ja vajalikul määral reguleerida.

Eesmärgina peeti ühelt poolt silmas **kodanike huve**, kes vajavad muudatuste keskel selgust ehk vajadust saada teada varasema süsteemi kvalifikatsioonide koht kehtima hakanud kvalifikatsioonide raamistikus. Teine väga oluline eesmärk on võrreldavuse saavutamise **kõrghariduse kvaliteedikriteeriumide** määratlemisel. Kvalifikatsioonide vastavuse määratlemine on vajalik nii tööandjatele, õppeasutustele kui ka kõigile varasemates ja ka praeguses haridussüsteemis hariduse omandanud isikutele, tagamaks samaväärsete kvalifikatsioonide omanikele võrdväärset õigused juurdepääsul õpingute jätkamiseks ning õigusteks, mida nähakse ette tööturul.

Seejuures tuleb eristada kvalifikatsiooni vastavuse määratlemist kvalifikatsiooni tunnustamisest. Samaväärsete kvalifikatsioonide omanike võrdväärset võimalused avalduvad eelkõige õiguses kandideerida vastavale õppe- või töökohale. Kui isik jätkab õpinguid, on täpsemate vastuvõtutingimuste ja nende alusel pingeridade moodustumise aluste kehtestamine õppeasutuse pädevuses. Kui tegemist on tööle või avalikku teenistusse asumisega, teeb lõpliku valiku kandideerivate isikute seast tööandja.

Samuti lihtsustab kvalifikatsioonide vastavuse määratlemine Eestis nende kvalifikatsioonide mõistmist, hindamist, vastavuse määramist ja tunnustamist välisriikides ehk Lissaboni konventsiooni rakendamist. Seega loob kvalifikatsioonide üheselt mõistetavus aluse kvalifikatsiooni omanike võrdsele kohtlemisele ning soodustab isikute vaba liikumist nii õpingute kui ka töötamise eesmärgil nii Eestis, Euroopas, aga ka kogu maailmas.

Käesolevas määruses on kvalifikatsioonide vastavuse määramisel aluseks võetud Lissaboni konventsioonis nimetatud välisriikide kvalifikatsioonide hindamise ja tunnustamise põhimõtted. Lähtutakse eelkõige läbitud õppe eesmärgist ning õigustest, mida õppe läbimine annab isikule tööturul ja õpingute jätkamisel, mitte niivõrd õpingute formaalsest kestusest.

Määruse koostamisel tuli arvestada asjaoluga, et nii endise Nõukogude Liidu haridussüsteemis kui ka Eesti Vabariigis erinevatel aegadel omandatud kvalifikatsioonid ei ole üks ühele paigutatavad kehtivasse haridussüsteemi. Määruse eelnõu põhimõtted on seega kompromiss, mis leiab tuge erinevate huvide ja vajaduste kaalumisel langetatud otsustustest.

Määruses nimetatava kvalifikatsiooni vastavuse kohta hindamisotsuse saamiseks on õigus nii isikutel, õppeasutustel kui tööandjatel pöörduda Akadeemilise Tunnustamise Infokeskuste Koostöövõrgu Eesti Keskuse (edaspidi ENIC/NARIC Keskus) poole. Kvalifikatsiooni vastavuse tunnustamise õigus on õpingute jätkamisel õppeasutusel ja tööle asumise korral tööandjal.

Sihtrühmad, kes kvalifikatsioonide vastavuse hindamisest ja tunnustamisest enim huvitatud on:

1) akrediteeritavad ja akrediteerijad

Määrus on vajalik õppekavade ja institutsioonide akrediteerimisprotsessi võrreldavatel alustel läbiviimiseks. Akrediteerimise üheks aluseks on hinnang õppejõudude kvalifikatsioonile. Seni on õppejõudude kvalifikatsiooni vastavuse hindamine „Kõrgharidusstandardile” toimunud ühtse alusega, mis ei ole aidanud hindamiskomisjonides kaasa õiglaste akrediteerimisotsuste tegemisele. Eelkõige on kvalifikatsiooni vastavuse kirjeldamisega raskustesse sattunud kutseõppeasutused, kelle õppejõudude hulgas on palju praktikuid, kes on oma hariduse omandanud enne 1991. aastat või ka taasiseseisvunud Eesti Vabariigi esimestel aastatel. Olenemata sellest, kas käsitleda endises Nõukogude Liidus omandatud kvalifikatsioone välisriigi kvalifikatsioonidena ning suunata nende vastavuse hindamine ENIC/NARIC Keskusesse või vaadelda neid kvalifikatsioone Eesti Vabariigi territooriumil omandatutena siseriiklike kvalifikatsioonidena ning suunata kvalifikatsioonide vastavuse hindamine Haridus- ja Teadusministeeriumisse, on tegemist töömahuka, kuid samas suures osas korduvate elementidega protsessiga.

2005. aastal on Akrediteerimiskeskusel kavas viia läbi akrediteerimine ca 175 õppekaval 15 õppeasutuses. Akrediteerimisotsus on aluseks, kas õppeasutusel on õigus välja anda riiklikult tunnustatud diplomit või mitte. Seega on huvitatud inimeste ja institutsioonide hulk suur.

2) NSV Liidu diplomite omanikud, kes asuvad edasi õppima või kandideerivad töökohale.

Akadeemilise Tunnustamise Infokeskus on 2004. aastal andnud hinnangu üle 200 NSV Liidu haridust tõendavale dokumendile. Pöördujaid on olnud rohkem, kuid vastavalt keskuse töökorrale hinnatakse dokumente siis, kui seda soovib tööandja või õppeasutus. Hindamise ja tunnustamise küsimustega on 2004. aastal pöördunud Akadeemilise Tunnustamise Infokeskusesse üle 200 isiku. Haridus- ja Teadusministeeriumisse on viimase aasta jooksul pöördunud nii kirja kui ka telefoni teel hinnanguliselt sadakond isikut.

3) Eesti Vabariigi diplomite ja lõputunnistuste omanikud, kes asuvad edasi õppima või kandideerivad töökohale

Haridus ja Teadusministeeriumisse on viimase aasta jooksul pöördunud nii kirja kui ka telefoni teel hinnanguliselt sadakond isikut, seal hulgas asutuste personalitöötajad ja juristid. Kirjalikud vastused hinnangutega kvalifikatsioonidele on koostatud paarikümnel korral. Et ENIC/NARIC Keskus annab hinnanguid välisriigi kvalifikatsioonide kohta, on siseriiklike kvalifikatsioonide puhul informatsiooni andjaks Haridus- ja Teadusministeerium.

Eelnõu on ette valmistanud haridus- ja teadusministri käskkirjaga moodustatud tööühm, kuhu kuulusid Tiina Annus, Riigikantselei esindajana Jane Järvalt, Ülle Velt esindades Eesti Personalitöö Arendamise Ühingut, Rektore Nõukogu esindajana Madis Lepik, Eesti ENIC/NARIC Keskuse juhataja Gunnar Vaht, Annika Tina (Haridus- ja Teadusministeeriumi kõrghariduse talituse juhataja, tel: 7 350 212, annika.tina@hm.ee), Tiia

Kurvits (Haridus- ja Teadusministeeriumi kõrghariduse talituse peaekspert, tel: 7 350 209, tiia.kurvits@hm.ee) ja Sille Uusna (Haridus- ja Teadusministeeriumi jurist, tel: 7 350 146, sille.uusna@hm.ee).

II peatükk. Eelnõu sisu

1. Üldsätted

Eelnõu üldsätted määratlevad määruse reguleerimisala. Määrus sätestab nii NSV Liidu kvalifikatsioonide kui ka alates 20. augustist 1991 Eesti Vabariigis välja antud kvalifikatsioonide vastavuse praegu kehtivale süsteemile. Samuti hõlmab käesolev määrus 1918 kuni 21. juuni 1940 välja antud Eesti Vabariigi kvalifikatsioone. Sel perioodil välja antud kvalifikatsioonide vastavust määrukses otseselt ei nimetata. Samuti ei kirjeldata mõningate teiste vähemlevinud kvalifikatsioonide (haridust tõendavate dokumentide) vastavust. Nendel juhtudel hindab haridust tõendavat dokumenti kui kvalifikatsiooni ja vastavalt hinnangule ka tunnustab kvalifikatsiooni kas õppeasutus (edasi õppimise korral) või tööandja (tööle asumise korral). Seejuures on võimalus pöörduda asjakohase info saamiseks ENIC/NARIC Keskuse poole (ENIC/NARIC Keskus kuulub Euroopa Nõukogu ja UNESCO koostöövõrku ENIC - *European Network of National Information Centres on Academic Recognition and Mobility* ning Euroopa Liidu Rahvuslike Akadeemilise Tunnustamise Infokeskuste koostöövõrku NARIC - *National Academic Recognition Information Centre*). ENIC/NARIC Keskusesse on kogunenud suurim kompetents välisriigis omandatud kvalifikatsioonide hindamiseks akadeemilise tunnustamise (õpingute jätkamise võimaldamine) ja Eesti kehtiva süsteemi haridustasemetega ja kõrgharidustasemetega määramise eesmärgil.

ENIC/NARIC Keskus saab aidata hindamisotsuste tegemisel, kuid kvalifikatsiooni lõplikuks tunnustajaks saab olla ikkagi kas õppeasutus või tööandja.

Olulisena tuleb kogu määruse kasutamise juures arvestada, et kvalifikatsiooni **vastavuse määramine ei anna isikule õigust kasutada uut kraadinimetust**. See on oluline eristamiseks erinevates haridussüsteemides välja antud samanimelisi, kuid sisult erinevaid kvalifikatsioone. Juhul, kui tegemist ei ole eestikeelse haridust tõendava dokumendiga (näiteks NSV Liidus välja antud haridust tõendavad dokumendid), võib originaalnimetusele või selle transliteratsioonile (kui originaalnimetuse ei ole ladina tähestikus) lisada eestikeelse tõlke ja käesolevas määrukses sätestatud korras määratud vastavuse.

Näiteks: diplom spetsialista (spetsialisti diplom) – magistrikraadile vastav kvalifikatsioon. Juhtumeid, kus varasema kvalifikatsiooni nimetusele ei lisata kehtivas süsteemis vastavat kvalifikatsiooni nimetust, käesolev määrus ei reguleeri.

Kõikide kvalifikatsioonide omavahelise vastavuse ning **võrreldavuse aluseks on õppekava eesmärk ning õigused**, mida õppe läbimine annab isikule tööturul ja edasiõppimisel. See tähendab, kas õppekava läbides saadi spetsialistile vajalikud erialateadmised ja oskused või kutsealased oskused ilma sügava teoreetilise alusega või teadlasena töötamiseks vajalik jne. Selline põhimõte lähtub Lissaboni konventsioonist ja selle rakendamise rahvusvahelisest praktikast. Kuigi Lissaboni konventsioon reguleerib välisriikides välja antud kvalifikatsioonidega seonduvat, siis peame otstarbekaks ja põhjendatuks lähtuda ka Eesti haridussüsteemis kvalifikatsioonide hindamise ja tunnustamise puhul samadest põhimõtetest.

2. NSV Liidus omandatud kvalifikatsioonide vastavus

Määruse kasutamise hõlbustamiseks esitab eelnõu struktuur endises NSV Liidus ning Eesti Vabariigis välja antud kvalifikatsioonide vastavuse erinevates peatükkides.

Eelnõus ei ole kahtlematult kajastatud kõik NSV Liidu territooriumil välja antud haridust tõendavad dokumendid. Nimetatud on eelkõige Eesti Vabariigis enim kasutusel olevad haridust tõendavad dokumendid, st dokumendid, mis on välja antud NSV Liidus Eesti Vabariigi territooriumil ning teaduskraadid, mis on enamasti välja antud Moskvas või Leningradis (nüüd Peterburg).

Kehtiva süsteemi bakalaureusekraadile otsest vastet NSV Liidu haridussüsteemis ei olnud ja seetõttu pole vastavat kvalifikatsioon ka määruses kajastatud. NSV Liidu haridussüsteemis omandatud spetsialisti diplom (enamasti 5-aastase ülikooliõppe järel antud kvalifikatsioon) on praeguses süsteemis võrreldav 3+2 süsteemi magistrikraadiga. Sellise võrdluse puhul on otseselt tuginetud mõlema õppekava ühisele eesmärgile - süvendatud erialateadmistega spetsialisti koolitus. NSVL-i spetsialisti diplomi omanikul oli juurdepääs aspirantuuri, mis on võrreldav Eesti doktoriõppega. Seega on alus lugeda spetsialisti diplom vastavaks magistrikraadile, mis annab õiguse kandideerida doktoriõppesse¹. Nimetatud diplomitele on ENIC/NARIC Keskus pidanud andma palju hinnanguid ja seetõttu on kvalifikatsioonide võrreldavus ka reaalses elus kõige enam rakendunud, seda eelkõige ligipääsul doktoriõppe õppekavadele.

Vastavalt määrust välja töötanud töögrupi ettepanekule on sätestatud ka NSV Liidu Siseministeriumi valitsemisalas oleva kõrgkooli ning kõrgema sõjaväelise õppeasutuse poolt välja antud lõpudokumentide menetlemise kord. NSV Liidu ajal omandatud haridus on väljundist lähtuvalt sama eesmärgi ja tasemega. Õppekava sisu vastavust praeguses süsteemis on nende õppekavade puhul keeruline määratleda, seetõttu on need haridust tõendavad dokumendid jäetud individuaalhindamise objektiks.

Vabaharidusliku kvalifikatsioonina määratletakse partei ja nõukogude ülesehitustöö alast kvalifikatsiooni tõendavad diplomid.

3. Eesti Vabariigis omandatud kvalifikatsioonide vastavus

3.1. Kvalifikatsiooni vastavus keskkaridusele

Keskkaridusele vastavaks loetud kvalifikatsioonid hõlmavad nii üldhariduskoolis omandatud keskkaridust kui ka kutseõppasutuses omandatud keskkaridust, millega samaaegselt kaasneb kutsealane kompetents.

3.2. Kvalifikatsiooni vastavus rakenduskõrgharidusele

Rakendusliku iseloomuga kõrgharidustaseme esimene aste on tekitanud kodanikes kõige rohkem küsimusi. Määruses on üheselt sätestatud, et nii kutsekõrghariduse diplom kui ka diplomiõppe diplom vastavad praeguses süsteemis rakenduskõrgharidusele (rakenduskõrgharidusõppe diplomile). Rakenduskõrgharidus on kõrghariduse taseme hariduse esimene aste.

3.3. Kvalifikatsiooni vastavus bakalaureusekraadile

Bakalaureusekraade on välja antud erineva nominaalkestusega ja erineva eesmärgiga õppekavade lõpetamisel. Bologna deklaratsiooni kohaselt on bakalaureuseõpe kõrgharidustaseme esimese astme õpe, mille kestus on 3 kuni 4 aastat. Vastavalt Bologna põhimõtetele uuendatud õppekavad võib tinglikult nimetada „uuteks õppekavadeks” ning nad on formaalselt eristatavad „vanadest” ehk enne seda kehtinud õppekavadest Eesti Hariduse Infosüsteemi õppekavade registrisse (edaspidi *EHIS*) kandmise kuupäeva järgi. Enne 1. juunit 2002 *EHIS*-sse kantud õppekavad on „vanad” õppekavad ja pärast 1. juunit 2002 *EHIS*-sse kantud õppekavad on „uued” õppekavad. Bakalaureusekraadile vastavaks loetakse kvalifikatsioon, mida tõendab nii 3-aastase nominaalkestusega „vanal” õppekaval, kui ka 3- ja 4-aastase kestusega „uuel” bakalaureuse õppekaval välja antud bakalaureusekraad ja bakalaureuse diplom.

3.4. Kvalifikatsiooni vastavus magistrikraadile

Võrdluses, mis esitab „vana” süsteemi 4-aastase (teatud juhtudel ka 5-aastase) nominaalkestusega bakalaureusekraadi vastavana „uue” õppekava lõpetamisel antavale magistrikraadile, on lähtutud järgmistest teguritest:

- 1) „vanade”, kuni 1. juunini 2002 *EHIS*-sse kantud bakalaureuseõppe 4-aastaste õppekavade lõpetamisel antud bakalaureusekraad oli eriala spetsialistiks koolitamise lõppkvalifikatsioon, mis tagas juurdepääsu vastavalt erialale kõigile ametikohtadele; seega oli eesmärk sama, mis uue süsteemi magistri koolitamisel (eriala spetsialistiks koolitamine), kuigi sisendi poolest on mitte-olulisi erinevusi; vana

¹ Ülikooliseaduse § 29 lg 3: doktoriõppe alustamise tingimus on magistrikraad või sellele vastav kvalifikatsioon

- süsteemi bakalaureus ei pea minema ülikooli tagasi, et omandada teistkordselt sama sisuga (*master-tasemega*), kuid teise nimetusega kvalifikatsiooni.
- 2) 4-aastase nominaalkestusega bakalaureusekraad on anglosaksi mudeli järgi *master-taseme* kvalifikatsioon oma iseloomult, koolitamise eesmärgilt ja väljundilt: riikides, kus on rakendatud sarnaselt Eestile üheastmelist kõrgharidusmudelit (humboldti mudel) nominaalajaga 4...5 (valdavalt 4) aastat, on see kvalifikatsioon samuti *master-taseme* kvalifikatsioon võrreldes anglosaksi *bachelor-master*-mudeliga, ning üheastmelise õppe lõpetajad omavad samaväärseid akadeemilisi ja kutsealaseid õigusi kui anglosaksi mudeli *master*-kvalifikatsioon;
 - 3) „uus” bakalaureuseõpe täidab oluliselt teist eesmärki kui „vana”, st „vana” bakalaureuseõpe ei ole eriala või valdkonna-alane alusõpe. **Kahe süsteemi bakalaureuste võrdsustamine tähendaks „vanade” bakalaureuste kui koolitatud spetsialistide mitte-tunnustamist** ning sellest tulevate probleemide tekkimist tööturul;
 - 4) „vanade” bakalaureuste määramine vastavaks „uute” magistritega ei tähenda nende tunnustamist ekvivalentseteks ega magistrikraadi omanikeks tunnistamist, vaid **samaväärsete õiguste võimaldamist** juurdepääsul nii tööturule kui õpingute jätkamiseks ning „vanade” bakalaureuste väärtustamist ühiskonnas kui spetsialistiks koolitatud juba vastavat kvalifikatsiooni omavad isikud.

3.5 Teadus- ja kutsemagistri kvalifikatsioon

„Vana” magistrikraadil, mis omandati kas teadus- või kutsekraadina, ei ole praeguses kõrgharidussüsteemis üheselt vastavat kvalifikatsiooni. „Vana” magistrikraad annab samuti juurdepääsu doktoriõppele ning magistriõpinguid ja magistritööd on võimalik arvestada doktoriõppe täitmise osana, mille tulemusel õpingud võivad lüheneda. See tähendab, et „vana” magistrikraad on oma olemuselt kõrgem „uuest” magistrikraadist. Määrus annab tööandjale selgemini teada, et „vana” magistrikraadi omanikel on ulatuslikumad teadmised- oskused teadustöö ja analüüsi, samuti ka kunstilise interpretatsiooni ja loomingu vallas kui „uuel” magistril. Teaduskraadi olemasolu avab võimaluse osaleda teaduslike projektide täitjana. Samuti eeldatakse õppejõuks kandideerimisel enamikel juhtudel teaduskraadi olemasolu.

Praktikas on küsimusi tekitanud teaduskraadi olemus. Teaduskraadi on ülikooliseaduses erinevatel perioodidel defineeritud erinevalt:

18.02.1995.a – 29.07.1996.a kehtinud redaktsiooni paragrahvi 25 kohaselt jagunevad magistri- ja doktori akadeemilised kraadid teadus- ja kutsekraadideks. Teaduskraad antakse teaduslike uuringute alusel kirjutatud lõputöö kaitsnud ülikooli lõpetajale.

29.07.1996.a - 05.07.2002.a kehtinud redaktsiooni sätestab: teaduskraad - teadusmagistri ja teadusdoktori akadeemiline kraad, mille ülikool annab ja millega tõendatakse teadusalase kvalifikatsiooni saavutamist.

05.07.2002.a jõustunud ülikooliseaduse muudatuse tulemusena määratletakse teaduskraadina ainult doktorikraad, mille ülikool annab doktoritöö kaitsnud isikule ning mida tõendab vastav lõpudokument. Juba välja antud teaduskraadid ja kutsekraadid (teadusmagister ja kutsemagister) oma kehtivust ei kaota.

4-aastase bakalaureuseõppe lõpetaja kvalifikatsiooni vastavus „uuele” magistrile tõstatab tõenäoliselt kõige enam küsimusi mitmetes huvigruppides. Tegelikuses loob nende kvalifikatsioonide vastavus olukorra, kus oleme õiglaselt hinnanud isikute õpingutega saavutatud eesmärgi ja omandatud kvalifikatsiooni. Seda eriti tööturu aspektist lähtudes. On teada, et mitmetel kiiresti arenevatel erialadel toimuvad muutused erialal kiiremini kui 5-aasta jooksul, mis on magistrikraadini jõudmise nominaalne aeg. Seega langeb edaspidi rõhk üha enam tööalasele täienduskoolitusele, mitte õpingute pikendamisele.

Üheks probleemiks, mida tuleb selgitada, on „vana” 4-aastase bakalaureuseõppe õppekava lõpetaja võimalus riigieelarvelisel õppekohal magistriõppesse astuda (vastavalt „Ülikooliseaduse” piirangule teist korda õppimisvõimaluse kohta riigieelarvelisel õppekohal samal astmel). Erandid õppekavade või õppesuundade lõikes, kus on võimalik teist korda õppima asuda, saab kehtestada HTM ülikoolidega riikliku koolitustellimuse lepingut sõlmides. Riigieelarveliste kohtade loomine sama kvalifikatsiooni massiliseks

omandamiseks ei ole otstarbekas. Seega inimesed, kellele magistrikraadi omandamine on tähtis kas isikliku arengu või teadmiste avardamise mõttes populaarsetes (ärindus, õigus, sotsiaalteadused) valdkondades, peavad õpinguid ise rahastama. Juba käesoleval hetkel peab nendel õppekavadel oma õpinguid reeglina ise finantseerima.

Teiseks probleemseks kohaks on 4-aastaste bakalaureusekraadiga isikute praktiline juurdepääs doktoriõppele. Kõigi „vanade” bakalaureuseõppe õppekavade lõpetanutele ei pruugi olla tagatud doktoriõppe alustamiseks vajalik eelteadmiste maht, mida eeldavad „vana” doktoriõppekavad, mis olid koostatud järjena teadusmagistriõpingutele.

„Uute” doktoriõppekavade puhul, mis peavad olema koostatud hiljemalt 1. septembriks 2005 aastal, peaks see olema lahendatud, sest ka magister-spetsialistid ei ole kohustatud omandama teadustöö aluseid. Vajalikud teadmised omandatakse doktoriõppes. Siiski tuleb 4-aastaste bakalaureuseõppe läbinute, 5-aasta jooksul magistriõppe läbinute ja 6-aasta jooksul magistriõppe läbinute samaaegsel konkureerimisel doktoriõppesse õiglase olukorra loomisele tähelepanu pöörata.

Üheks võimaluseks on riikliku koolitustellimuse lepingus sätestada 4-aastase bakalaureuseõppe läbinute (õpingute maht ja erialad/õppekavad, mille puhul on see vajalik) eeldusainete läbimine enne doktoriõppe õppekava täitmisele asumist ning selle tegevuse finantseerimine.

3.5. Kvalifikatsiooni vastavus doktorikraadile

Nagu eelnevalt viidatud, on doktoriõppe iseloom ning väljund kõrgharidustaseme astmetest muutunud kõige vähem ning ka eelnõuga sätestatakse, et doktorikraadi omandanud isiku õigused „uues” süsteemis ei muutu, st tema kvalifikatsioon on vastav doktorikraadile. Erisuseks on vaid sisendi erisus, st määrus loob võimaluse kandideerida doktoriõppesse isikutel, kel on 4-aastane „vana” bakalaureuse kvalifikatsioon, eelnevate õpingutega kokku 5-aastane „uus” magistri kvalifikatsioon või 6-aastane „vana” teadus- või kutsemagistri kvalifikatsioon. Sellest tulenevad tuleb doktoriõppe korraldus ja sisu teha paindlikuks, arvestades isiku eelnevate 1. juunit 2002 kantud Eesti Hariduse Infosüsteemi õppekavade registrisse õpingute sisu.

Uutes doktoriõppe õppekavades suureneb loengulises ja seminaride vormis läbi viidava õppetöö osa ja väheneb individuaalne töö teaduskirjanduse lugemisel. Teadustöö maht tervikuna ei vähene.

4. Üldkeskharidusel põhineva keskerihariduse omandanud isiku kvalifikatsiooni vastavus

Keskerihariduse määratlemine kehtivas süsteemis oli määrust välja töötanud komisjonis kõige elavama arutelu objektiks. Keskeriharidus on EV haridusseaduses defineeritud kui kesk- ja kõrghariduse vahepealne haridus. Seega ei saa väita, et tegemist on keskharidusega, samuti ei saa väita, et tegemist on kõrgharidusega.

Eelnõus sisalduva lahenduse eesmärgiks oli tagada juba tööturul tegutsevate üldkeskharidusel põhineva keskeriharidusega isikute õigused vastavalt nende teadmiste ja oskuste ning samuti see, et edasiõppimisel kõrgharidustasemel saaksid nende pädevused arvestatud analoogiliselt kehtiva süsteemis kutsehariduse keskhariduse baasil omandanud isikutega. Samas ei ole pääs kõrghariduse esimese astme õppekavadele kuidagi piiratud.

Vastavuse määramisel arvestati asjaolu, et üldkeskhariduse baasil keskerihariduse omandanud inimesed õppisid haridussüsteemis, kus puudus rakenduskõrgharidus ning akadeemiline kõrgharidus oli elitaarne. Seega valmistati keskeriharidusega inimesi sisuliselt samu ülesandeid täitma, mida tänapäeval täidavad rakenduskõrgharidusega inimesed, st õppekava eesmärk oli sama – keskastme spetsialist ja tehnik.

Tulenevalt asjaolust, et keskerihariduse positsioon ei ole haridusseaduses üheselt määratletud ning samuti sellest, et need õppekavad oli orienteeritud pigem isiku kutse-, eri- ja ametialaste oskuste arendamisele, on eelnõus esitatud üldkeskharidusel põhineva keskeriharidusega isikute õigused kaheselt:

- 1)õpingute jätkamisel on nende isikute kvalifikatsioon vastav keskharidusele, kuid juba saavutatud õppetulemusi võib arvestada kõrghariduse esimese astme õppekava täitmisel;

2) samas antakse üldkeskharidusel põhineva keskeriharidusega isikutele, kelle õppekava nominaalkestus oli vähemalt 2 aastat ja 6 kuud, õigus kandideerida rakenduskõrgharidust eeldavale ametikohale. Õppekava pikkus on valitud vastavalt õppekavade, mille raames koolitati tehniliste oskustega keskastme spetsialiste, valdavale kestusele.

Välisriigis omandatud kutsekvalifikatsiooni tunnustamise seadus (RT I 2000, 29, 168; 2002, 61, 375; 90, 521; 2003, 21, 124; 2004, 45, 316) (edaspidi VOKTS) sätestab välisriigis omandatud kutsekvalifikatsiooni tunnustamise kõrgharidust eeldaval reguleeritud ametikohal ning seob selle keskharidusele järgneva vähemalt kolmeaastase nominaalkestusega õppekava läbimisega kõrghariduse omandamist võimaldavas õppeasutuses. Käesolevas määruses on sätestatud võimalus, et üldkeskharidusel põhineva keskerihariduse omandanud isiku kvalifikatsiooni võib tööandja juhul, kui õppekava nominaalkestus on olnud vähemalt 2 aastat ja 6 kuud, lugeda vastavaks rakenduskõrgharidusele. Käesoleva määruse reguleerimisala piirdub eeskätt siseriikliku süsteemiga (tööandja ja õppeasutusega). Kui isik liigub välisriiki, tuleb tal arvestada ka asjaoluga, et reguleeritud ametikohale kandideerimisel võib välisriik hinnata või tunnustada tema kvalifikatsiooni erinevalt käesolevas määruses sätestatust (VOKTS: kvalifikatsiooni tunnustatakse reguleeritud ametikohale kandideerimisel kõrgharidusena vaid siis, kui läbitud on vähemalt kolmeaastase nominaalkestusega õppekava).

III peatükk. Eelnõu võrdlev analüüs

Eelnõu on kooskõlas Eesti Vabariigi põhiseaduse ja teiste õigusaktidega.

Eesti ENIC/NARIC Keskus on koostanud võrdleva ülevaate Eesti kõrgharidussüsteemis välja antud kvalifikatsioonide omavahelisest vastavusest ning vastavusest teiste riikide kõrghariduse kvalifikatsioonidele.

„Vanade” õppekavade hulka loetakse õppekavad, mis on enne 1. juunit 2002 kantud Eesti Hariduse Infosüsteemi õppekavade registrisse. „Uued” õppekavad on kantud Eesti Hariduse Infosüsteemi õppekavade registrisse pärast 1. juunit 2002. Eristamine on vajalik õppekava lõpetamisele sama nimetusega kvalifikatsiooni (bakalaureusekraad, magistrikraad) andmise puhul

KÕRGHARIDUS

Varasem kvalifikatsioon	Vastavus Eesti kehtivas haridussüsteemis	Vastavus Euroopa kõrgharidusruumi anglosaksoni üldmudelil	Võrreldavaid kvalifikatsioone Euroopa riikide kõrgharidussüsteemides
Kutsekõrghariduse diplom	Rakenduskõrghariduse diplom	<i>Bachelor</i> -aste	Belgia – <i>Gradué</i> Hollandi – <i>Baccalaureus</i> Portugal – <i>Bacharel</i> Saksamaa – <i>Diplom</i> (FH) Soome – <i>AMK todistus</i>
Diplomiõppe diplom	Rakenduskõrghariduse diplom	<i>Bachelor</i> -aste	Vt. Eelmine
Bakalaureusekraad 3-aastase nominaalajaga „vana” õppekava lõpetamisel	Bakalaureusekraad	<i>Bachelor</i> -aste	Austria – <i>Bakkalaureus</i> Hollandi – <i>Kandidaat</i> Itaalia – <i>Laurea</i> (uues süsteemis) Prantsuse – <i>Licence</i> Rootsi – <i>Kandidatexamen</i> Saksamaa – <i>Bachelor (Bakkalaureus)</i> Soome – <i>Kandidaatti</i>

			Suurbritannia – <i>Bachelor</i> (BA; BSc jt) Taani – <i>Bachelor</i>
Bakalaureusekraad vähemalt 4-aastase nominaalajaga „vana” õppekaval	Magistrikraad	<i>Master-aste</i>	Austria – <i>Magister</i> Hollandi – <i>Doctorandus</i> Itaalia – <i>Laurea di Dottore</i> Portugali – <i>Licenciado</i> Prantsuse – <i>Maitrise</i> ; Rootsi – <i>Magisterexamen</i> ; ... <i>examen</i> (viitega erialale); Norra – <i>Candidatus magisterii</i> (cand.mag.) Saksamaa – <i>Diplom-grad</i> ; <i>Magister Artium</i> ; <i>Master</i> (kaheastmelises üldsüsteemis); Soome – <i>Maisteri</i> Suurbritannia – <i>Master</i> (MA; MSc) Enamik Euroopa riikide inseneri kvalifikatsioone.
Õpetajakoolituse tunnistus / diplom (1-aastase õpetajakoolituse õppekava lõpetamisel)	Magistrikraad	<i>Master-aste</i>	Vt. Eelmine
Magistrikraad „vana” õppekava lõpetamisel	Vaste uues süsteemis puudub. Võimalus arvestada õpingute jätkamisel doktoriõppes.	Vastavus üldmudelis puudub. Võrreldav kvalifikatsioonidega, mida loetakse <i>Master-õppe</i> ja <i>Doctorate-õppe</i> vahepealseteks või <i>doctorate-õppe</i> alamastme kvalifikatsioonideks. Võrreldav <i>Master-aste</i> le järgneva kitsama spetsialiseerumisega, või esimese teaduskraadi kvalifikatsioonidega.	Itaalia – <i>Diploma di Specializzazione</i> ; <i>Master Universitario</i> Norra – <i>Magister artium</i> Portugali – <i>Mestre</i> Prantsusmaa – <i>DEA</i> ; <i>DESS</i> ; Rootsi – <i>Licentiatexamen</i> ; Soome – <i>Lisensiaatti</i> Suurbritannia – <i>Master of Philosophy</i> (MPhil)
Ülikooli kraadita diplom (alates 1991.a.)	Magistrikraad	<i>Master-aste</i>	Vt. bakalaureusekraad – vähemalt 4-aastase nominaalajaga
Spetsialisti diplom (NSVL süsteemi diplom kõrgema kutse-kvalifikatsiooni omistamise kohta kuni 1991.a)	Magistrikraad	<i>Master-aste</i>	Vt. bakalaureusekraad – vähemalt 4-aastase nominaalajaga

Kandidaadikraad / <i>Kandidat nauk</i> (NSVL süsteemi kvalifikatsioon)	Doktorikraad	<i>Doctorate-aste</i>	Suurbritannia – <i>Doctor of Philosophy</i> (PhD); Prantsuse – <i>Docteur de l’Université</i> ; Šveitsi – <i>Doktor/Docteur</i> Austria – <i>Doktor</i> Taani – <i>Philosophiae Doctor</i> (PhD) Poola – <i>Doktor</i> Portugali – <i>Doutor</i> Slovakkia – <i>Kandidat vied</i> Tšehhi – <i>Doktor</i> (PhD). Vastavalt Euroopa Nõukogu soovitusel vastab <i>Kandidat nauk</i> Euroopa riikide üheastmelise doktoriõppe süsteemis <i>Doctor-kraadile</i> , kaheastmelise doktoriõppe süsteemis esimesele astmele.
Doktorikraad / <i>Doktor nauk</i> (NSVL süsteemi kvalifikatsioon)	Doktorikraad	<i>Doctorate-aste</i>	Prantsuse – <i>Habilitation a diriger des recherches</i> ; Šveitsi – <i>Habilitation</i> ; Taani – <i>Doktorgrad</i> (Dr.) Poola – <i>Doktor habilitowany</i> ; Belgia – <i>Agrégé de l’enseignement supérieur</i> ; Portugali – <i>Agregacao</i> ; Suurbritannia – <i>Doctor</i> (DSc, DLitt, DTech). Vastavalt Euroopa Nõukogu soovitusel vastab <i>Doktor nauk</i> Euroopa riikide kõrgeimale doktorikraadile.
Doktorikraad „vana” õppekava lõpetamisel (kuni 2001/2002 vastuvõtuni kehtinud süsteemis)	Doktorikraad	<i>Doctorate-aste</i>	

IV peatükk. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu täidab „1999. 19. juunil Bolognas kohtunud Euroopa haridusministrite ühisdeklaratsiooni” ehk nn Bologna deklaratsiooni, ning „Kõrgharidusega seonduvate kvalifikatsioonide tunnustamise konventsiooni Euroopa regioonis” ehk nn Lissaboni konventsioonis kokku lepitud eesmärged.

Eelnõul ei ole otsest kokkupuudet Euroopa Liidu õigusega, kuna kvalifikatsioonide hindamine ja vastavuse määramine kui akadeemilise tunnustamise osa ei ole Euroopa Liidu õigusega reguleeritud ja selliste reeglite üle otsustamine on liikmesriikide pädevuses.

Euroopa Liidu direktiividega on kehtestatud reeglid vastastikuseks tunnustamiseks kuuel tervishoiuerialal ja arhitekti kutsealal ning töötamiseks reguleeritud ametikohtadel ja kutsealadel (s.o ametikohtadel ja kutsealadel, millele on siseriikliku õigusaktiga kehtestatud hariduse või töökogemuse nõue). Eelnõu käsitleb Eesti kvalifikatsioonide vastavuse määramist ja endises NSV Liidus antud kvalifikatsioonide Eesti kvalifikatsioonidele vastavuse määramist, mis on osa akadeemilisest tunnustamisest, direktiivide eesmärk on aga reguleerida kutsealast tunnustamist. Seega on direktiivide ja eelnõu reguleerimisalad juba formaalselt erinevad.

Akadeemilise tunnustamise osas on lisaks Eestile ka teised liikmesriigid vabad otsustama, milliseid kvalifikatsioone milliste kriteeriumide alusel nad tunnustavad. Akadeemilisele tunnustamisele kaasa aitamiseks, sh Eesti diplomite tunnustamise tagamiseks, ongi Lissaboni konventsiooniga ja Euroopa Komisjoni poolt loodud akadeemilise tunnustamise koostöövõrgustikud ENIC ja NARIC. Eelnõu aitab kaasa Eesti diplomite akadeemilisele tunnustamisele, sest kui siseriiklikult on täpselt määratletud kvalifikatsioonide omavaheline vastavus, hõlbustab see ka teistel riikidel meie kvalifikatsioonide hindamist.

V peatükk. Määruse mõjud

Määruse rakendamisega ühtlustatakse erineva nimetustega, kuid õppe sisult sarnase kvalifikatsiooniga isikute ligipääs nii tööturul kui õpingute jätkamisel.

Riiklikul tasandil õiguslik alus on oluline võrdse kohtlemise ning õige ja õiglase tunnustamisotsuse tegemiseks. Selle puudumisel ei ole isikute võrdne kohtlemine tagatud, sisuliselt sama kvalifikatsiooni, teadmiste ja oskustega isikud ei saa võrdsel alustel kandideerida kindlat haridustaset nõudvale töökohale või edasiõppimiseks. Hindamisotsuste tegemine kõigile individuaalses korras nõuab lisa inimressurssi, raha ja aega, olles ressursi raiskav ja isikute vaba liikumist raskendav tegur.

Siseriikliku õigusliku aluse olemasolu muudab kergemaks välisriikide kvalifikatsioonide hindamise ja tunnustamise Eestis ning vastupidi, tagab kvalifikatsioonide nõu läbipaistvuse, mis on nõutud Lissaboni konventsioonis. Näiteks on mitmes Euroopa Liidu riigis teatud ametikohtadele kandideerimise nõudeks kvalifikatsioon, mis annab juurdepääsu doktorioppele. Praegu on selleks vaid magistrikraad. Sätetades magistrikraadile vastavaks kvalifikatsiooniks näiteks NSV Liidu spetsialistidiplomi, avame me oma kodanikele suuremad võimalused kandideerida töökohtadele ka teistes Euroopa Liidu riikides.

Määruse jõustumisega peab kaasnema kindlasti olemasolevates õigusaktides esinevate kvalifikatsiooninõuete ümbervaatamine. Kvalifikatsiooninõuete kehtestamisel tuleks silmas pidada, millise ettevalmistusega spetsialiste soovitakse kandideerimisprotsessi kaasata. Õigusaktides seni laialdaselt kasutatav nõue bakalaureusekraadile saab käesoleva määruse rakendumisel uue sisu ja on otstarbekas üle vaadata. Selleks, et luua teatud kvalifikatsiooni nõudvale õpi- või ametikohale kandideerijale selge arusaam, kes on õigustatud kandideerima, on otstarbekas nimetada nõutav kraad ja lisada sõnad „või vastav kvalifikatsioon”.

Näiteks juhul, kui soovitakse laiapõhjaliste teoreetiliste teadmistega spetsialisti, siis tuleb kandideerimisnõudeks püstitada „magistrikraad või vastav kvalifikatsioon”. Sel juhul on õigustatud kandideerima kõik magistikraadi omanikud (nii „uued” kui ka „vanad”); nn „vana” 4-aastase bakalaureusekraadi omanikud, NSV Liidu 5-aastase õppe läbinud spetsialistid ja teised § 12 nimetatud vähemlevinud kvalifikatsioonide omanikud, aga loomulikult ka kõrgema kvalifikatsiooniga isikud. Samas juhul, kui „vastav kvalifikatsioon” ei ole nõuetes lisatud ja pole ka konkreetset põhjendust, miks piirata kõikide

kõrghariduse või sellele vastava kvalifikatsiooniga isikute kandideerimist, tuleks asuda seisukohale, et isikute võrdse kohtlemise põhimõttest lähtudes on määruses nimetatud vastavate kvalifikatsioonide omanikel õigus kandideerida.

Bakalaureusekraad ja rakenduskõrgharidus ei ole vastavad kvalifikatsioonid, kuna nende õpingute sisu ja eesmärk erinevad teineteisest. Kandideerimisvõimalused edasiõppimiseks magistriastmes on siiski mõlema kvalifikatsiooni omanikule võrdsed ning on juba sätestatud ülikooliseaduses ja rakenduskõrgkooli seaduses.

Sama tuleks jälgida tööandjal, kui ta esitab nõudeid töökohale kandideerivale inimesele. Tihtipeale ei ole tööandjail piisaval määral läbimõeldud, miks välistatakse rakendusliku suuna õppe läbinud isikud, kelle ettevalmistus praktiliseks tööks on õppe eesmärgist tulenevalt palju põhjalikum. Selleks, et laiendada töökohale kandideerivate isikute ringi ja lubada kandideerida nii bakalaureuseõppe lõpetanud kui ka rakenduskõrghariduse saanud isikul on mõistlik kandideerimistingimusena nimetada lihtsalt „kõrgharidust”. Sel juhul on võimalus kõigil, kel on vähemalt kõrghariduse esimene aste läbitud, kandideerida. Rakendusliku suuna õppe läbinud isikute välistamine kandideerimisprotsessist juhul, kui just töö iseloom seda ei eelda, ei ole kooskõlas isikute võrdse kohtlemise põhimõttega.

Avaliku teenistuse seaduse § 38 sätestab akadeemilise kraadiga riigiametnikule lisatasumaksmise võimaluse magistrakraadi eest – 10% ametipalgast ning doktorikraadi või sellega võrdsustatud kraadi eest – 20% ametipalgast. Kuna nimetatud seadusesäte pärineb ajast, mil anti välja vaid teadus- ja kutsemagistrikraade, st kvalifikatsioonide iseloom oli teine, siis on vaja selle sätte eesmärk ja rakendamine nüüd üle vaadata. Antud sätte sõnastuse alusel peaksid saama lisatasu sisuliselt erineva magistrakraadiga isikud – nii teadus- ja kutsemagistrid (pärast enamasti 6-aastast õpet) ja ka uued magistrid – spetsialistid (pärast 5-aastast õpet). Samuti ei anna kvalifikatsiooni määramine vastavaks magistrakraadile seaduse mõtte kohaselt õigust saada magistrakraadi omanikule ette nähtud lisatasu. Seejuures tuleb lähtuda sellest, et kvalifikatsioonide vastavuse määramine on mõeldud võrdsete võimaluste loomiseks kandideerimisel edasiõppimiseks ja kandideerimisel töökohale. See tähendab, et tööandjal on õigus muid tööalaseid suhteid lisatingimustega reguleerida, sh ka palgatingimusi ja lisatasumaksmist (näiteks määrates lisatasu ainult magistrakraadi omanikule).

Määruse rakendamisel on vaja üle vaadata kõik teised seadused, aga ka kutsestandardid, kus on püstitatud konkreetseid kvalifikatsiooninõudeid.

VI peatükk. Määruse rakendamiseks vajalikud kulutused

Määruse rakendamise soodustamiseks koostatakse Eestis kasutusel olevatest enamlevinud haridust tõendavate dokumentide näidistest kogumik, mis varustatakse vajalike kommentaaridega. Kogumiku koostab Eesti ENIC/NARIC keskus koostöös Haridus- ja Teadusministeeriumiga. Kogumik on mõeldud kasutamiseks õppeasutustele ja tööandjatele ning on nendele tasuta. Kogumiku avaldamisega kaasnevad kulutused koostamisele ja trükkikulud, esialgse arvestusega 200 eksemplari trükkimiseks 40 tuhat krooni ning need kulud kantakse riigieelarvest läbi Haridus- ja Teadusministeeriumi eelarve.

Riigi- või kohalikest omavalitsustelt ei nõua määruse rakendamine lisakulutusi.

VII peatükk. Määruse jõustumine

Määrus jõustub tavalises korras.

VIII peatükk. Eelnõu koostöölastamine

Eelnõu koostöölastati ministriumidega (märkusi oli Justiitsministeeriumil, Rahandusministeeriumil, Välisministeeriumil, Siseministeeriumil), Riigikantseleiga, Rektore Nõukoguga (edastas TTÜ märkused), Rakenduskõrgkoolide Rektore Nõukoguga, Eesti Ametiühingute Keskliiduga, Eesti Tööandjate Keskliiduga (esitas märkusi), Eesti Personalitöö Arendamise Ühinguga, Eesti Üliõpilaskondade Liiduga (esitas märkusi), Eesti ENIC/NARIC Keskusega (esitas märkusi).

Mailis Reps
Minister

Kristjan Haller
Kõrghariduse ja teaduse
asekantsler
kantsleri ülesannetes

KOOSKÖLASTUSTABEL

Kooskõlastaja või arvamuse esitaja	Märkuse või ettepaneku sisu	Arvestamise ja mitteamvestamise põhjendused
Eesti ENIC/NARIC Keskus	1. Kvalifikatsioon ei vasta tasemetele ja astmetele, § 1 lg 1 tuleb sõnastada alternatiivselt. Määruse eesmärk on võrrelda erinevaid kvalifikatsioone.	Mitteamvestatud. Eelnõus on silmas peetud, et kvalifikatsioonide vastavuse määramine toimub läbi hinnangu andmise lõpudokumentidele. Lõpudokument väljastatakse aga konkreetse tasemehariduse õppekava läbinud isikule. Seetõttu ei ole eelnõus sisalduv sõnastus vastuolus kvalifikatsioonide hindamise ja tunnustamise rahvusvaheliste põhimõtetega. Puudub konkreetne ettepanek, kuidas sõnastust muuta.
	2. Eelnevast tulenevalt sõnastada ka § 1 lg 2 „Määrusega kehtestatakse enne 1991. aasta 20. augustit välja antud NSV Liidu kvalifikatsioonide vastavus Eesti Vabariigi kvalifikatsioonidele.	Mitteamvestatud. Vt eelmine.
	3. Ettepanek § 1 lg 3 all mitte reguleerida kvalifikatsiooni nimetuse kasutamist ning anda see eraldi peatükina.	Osaliselt arvestatud. Eelnõu eesmärk ei ole reguleerida kvalifikatsioonide nimetuste kasutamist. Eelnõu reguleerimisalasse mahub vaid määratud vastava kvalifikatsiooni kasutamiseks juhiste andmine. Seetõttu ei ole põhjendatud eraldi peatüki pühendamine kvalifikatsiooni nimetuse kasutamisele, mis pole määruse reguleerimisalal.
	4. Määruse esitaja on välja toonud, et ülikooliseaduses ja Lissaboni konventsioonis on mõiste „kvalifikatsioon” defineeritud erinevalt ning seetõttu tuleks just selles	Mitteamvestatud. Vastavalt EV põhiseadusele kohaldatakse juhul, kui Eesti seadused või muud aktid on vastuolus Riigikogu poolt ratifitseeritud välislepingutega,

	<p>määruses anda kvalifikatsiooni mõistele üheselt mõistetav sisu.</p>	<p>välislepingu sätteid. Vastavalt ülikooliseadusele on kvalifikatsioon dokumentaalselt tõestatud teadmiste ja oskuste tase. Lissaboni konventsioon sätestab, et kvalifikatsioon on iga kraad, diplom või muu tunnistus, mille on välja andnud pädev asutus ja mis kinnitab kõrgharidusõppekava edukat läbimist. Need definitsioonid ei kattu, kuid ei saa ka väita, et tegemist oleks vastuolus olevate definitsioonidega. Ja isegi juhul, kui tegemist oleks vastuoluga, tuleks kohaldada Lissaboni konventsiooni ning normihierarhiat arvestades poleks määrusega võimalik seaduse ja välislepingu vahelist vastuolu kõrvaldada. Eelnõu loogika on püüdnud arvestada mõlemat sõnastust ning eelnõu käsitleb kvalifikatsioonide vastavuse määramist läbi hinnangu andmise haridust tõendavale dokumendile.</p>
	<p>5. Jätta § 2 lg 2 ära sõnad „... haridust tõendavale dokumendile”. Hinnang antakse kvalifikatsioonile, mitte haridust tõendavale dokumendile.</p>	<p>Mittearvestatud. Eelnõu käsitleb kvalifikatsioonide vastavuse määramist läbi hinnangu andmise haridust tõendavale dokumendile</p>
	<p>6. Kvalifikatsioon ei vasta tasemetele ja astmetele, ei ole õige, et eelnõu §-id 3, 4, 5, 8 ja 9 annavad kvalifikatsiooni vastavuse haridusele. Määruse eesmärk on võrrelda erinevaid kvalifikatsioone.</p>	<p>Mittearvestatud. Eelnõus on silmas peetud, et kvalifikatsioonide vastavuse määramine toimub läbi hinnangu andmise lõpudokumendile. Lõpudokument väljastatakse aga konkreetse tasemehariduse õppekava läbinud isikule. Seetõttu ei ole eelnõus sisalduv sõnastus vastuolus kvalifikatsioonide hindamise ja tunnustamise rahvusvaheliste põhimõtetega.</p>
	<p>7. Tuua eraldi välja partei ja nõukogude ülesehitustöö alal spetsialisti kvalifikatsiooni vastavuse hindamine</p>	<p>Osaliselt arvestatud. Eelnõu on täiendatud ning sätestatud, et NSV Liidus välja antud partei ja nõukogude ülesehitustöö alased diplomid hinnatakse vastavaks vabaharidusele</p>
	<p>8. Ettepanek sõnastada § 11 järgmiselt: „Bakalaureusekraadile vastavaks loetakse bakalaureusekraad, mis on välja antud...”. sõnad „bakalaureuse</p>	<p>Osaliselt arvestatud. Eelnõu sõnastust on muudetud: „Bakalaureusekraadile vastavaks loetakse kvalifikatsioon, mida tõendab 3-aastase nominaalkestusega</p>

	diplom" on liigsed, kuna varem kehtinud süsteemi 3-aastase nominaalkestusega bakalaureuseõppe järel anti alati bakalaureusekraad.	õppekava läbimisel või 4-aastase nominaalkestusega ja pärast 1. juunit 2002. aastal Eesti Hariduse Infosüsteemi kantud õppekava läbimisel välja antud bakalaureusekraadi tõendav diplom .
	9. Sätestada, et rakenduskõrgharidust eeldavale töö- või ametikohale on õigus kandideerida isikul, kes on omandanud ülekeskharidusel põhineva keskerihariduse õppekava nominaalkestusega vähemalt 2 aastat ja 10 kuud. Nendeks olid valdavalt sellised õppekavad, mida kehtivas süsteemis pakutakse rakenduskõrghariduse tasemel.	Mittearvestatud. Õppekava pikkus on valitud vastavalt õppekavade, mille raames koolitati tehniliste oskustega keskastme spetsialiste, valdavale kestusele.
Tallinna Tehnikaülikool	1. Eelnõus tuleks läbivalt kasutada ühte terminit „endise NSV Liidu” kohta.	Arvestatud. Seos eelnõus kasutatavate terminite „endine NSV Liit” ja „NSV Liit” vahel on antud § 1 lg 2.
	2. Eelnõu § 2 lõikest 4 ei tulene, kellel on õigus pöörduda ENIC/NARIC Keskuse poole.	Mittearvestatud. ENIC/NARIC Keskuse töö põhimõtted sätestatakse Vabariigi Valitsuse määruses „Välisriigi haridust tõendavate dokumentide hindamise ja akadeemilise tunnustamise ning välisriigi haridussüsteemis antud kvalifikatsiooni nimetuse kasutamise tingimused ja kord”, mille eelnõu on Haridus- ja Teadusministeeriumis ettevalmistamisel. Seni tuleb pädevate asutuste ning taotlejate ringi määramisel lähtuda Lissaboni konventsioonist.
	3. Eelnõu § 10 kasutatud terminit „Eesti Vabariigi kõrgharidussüsteem”, mujal „Eesti Vabariigi haridussüsteem”. Ühtlustada.	Arvestatud. Paragrahv 10 sõnastust on vastavalt muudetud.
	4. Magistrikaadi kui teadus- või kutsekraadi arvestamine magistri- ja doktorikraadi vahelise kvalifikatsioonina on vastuolus Lissaboni konventsiooniga, mis sätestab, et kvalifikatsiooni määramise puhul tuleb lähtuda lõpetatud kõrgharidusprogrammist, mitte selle osast.	Mittearvestatud. Isikud, kes on omandanud magistrikaadi kui kutse- või teaduskraadi, on seda teinud läbides õppekava täies mahus. Lissaboni konventsioon sätestab ka, et arvesse tulevad kõik kvalifikatsioonid, mida riik peab oma haridussüsteemi osaks.
	5. Termin „magistritöö sooritamine” ei	Arvestatud.

	ole õige. Sooritada saab õpinguid, mitte tööd.	Eelnõu sõnastust on täpsustatud.
	6. Eelnõu § 14 lg 1, millega loetakse üldkeskharidusel põhinev keskeriharidus kesk- ja kõrghariduse vahepealseks hariduseks, on vastuolus EV haridusseadusega, mis ei sätesta sellist hariduse liiki.	Mittearvestatud. Vastupidi, EV haridusseaduse § 17 lg 3 sätestab, et haridust, mis põhineb üldkeskharidusel, kuid mida riiklikult ei tunnustata kõrgharidusena, loetakse kesk- ja kõrghariduse vahepealseks hariduseks ja seda nimetatakse keskerihariduseks.
	7. Põhiharidusele vastavaks loeti kuuekümnendate aastateni seitsmeklassilises koolis saadud haridus, mis andis õiguse õpingute jätkamiseks keskkoolis.	Mittearvestatud. Eelnõus on reguleeritud enamlevinud kvalifikatsioonide vastavus. Eelnõus nimetamata endises NSV Liidus omandatud kvalifikatsioonide vastavusele annab hinnangu ENIC/NARIC Keskus individuaalkorras.
	8. Igasugused kutseõppeasutuse lõpetajad ei saanud keskharidusele vastavat kvalifikatsiooni, sest NSV Liidus olid kutseharidus ja kutsekeskharidus eraldi. Samas, keskharidusele vastav kvalifikatsioon on isikutel, kes omandasid põhihariduse baasil keskerihariduse. Eeltoodut silmas pidades vajab eelnõu täiendamist. Vastasel juhul on meie hulgas hulgaliselt viiekümnendates ja kuuekümnendates eluaastates isikuid, kel on küll doktorikraad, kuid puudub eelnev põhiharidus (lõpetanud 7-klassilise kooli) ja puudub keskharidus (tehnikumis on omandatud keskharidus).	Osaliselt arvestatud. Mitte igasugune kutsekooli lõpetamine ei andnud keskharidusele vastavat ja kõrgharidusele juurdepääsu võimaldavat kvalifikatsiooni. Määruse eelnõu § 4 sõnastab selgelt, et keskharidusele vastavaks loetakse kvalifikatsioon, mida tõendab DIPLOM kutseõppeasutuse lõpetamise kohta. Diplom anti ainult nende õppekavade järel, mis võimaldab juurdepääsu kõrgharidusele ja on üldkeskharidusega võrdne. Nende kutseõppeasutuste õppekavade järel, mis sisaldasid ainult kutsealast ettevalmistust ja mis ei vasta keskharidusele, anti TUNNISTUS. Vene keeles on dokumentide nimed Svidetelstvo, Udostovereniye või Attestat, sõltuvalt aastast ja õppekavast. Neid määruses nimetatud ei ole, neid ei ole palju ja nagu määrus ette näeb - nimetamata kvalifikatsioone hinnatakse individuaalkorras.
	9. 4-aastase nominaalkestusega bakalaureusekraad (B4 kraad) võib olla oma loomult, koolitamise eesmärgilt ja väljundilt anglosaksi mudeli master -taseme kvalifikatsioon Eestis. Samas, B4 kraad ei ole siiski ekvivalentne 3+2 süsteemi magistrikraadiga. Probleemid	Mittearvestatud. Erandid õppekavade või õppesuundade lõikes, kus on võimalik teist korda õppima asuda, saab kehtestada HTM ülikoolidega riikliku koolitustellimuse lepingut sõlmides. Riigieelarveliste kohtade loomine sama kvalifikatsiooni massiliselt

	<p>vastavuse kehtestamisel on:</p> <p>1) B4 lõpetajal ei ole võimalik jätkata RE õppekohal magistriõpinguid 3+2 süsteemis, mis tekitab ülikoolides probleemi: 2003 ja 2004. aasta B4 lõpetajad jäid ootama uute magistrikavade käivitumist 2005. aastal. Järgnevatel aastatel lisandub neile palju 2001. aastal bakalaureuseõpinguid alustanud, kes 2005. aastal nominaalajaga õpinguid ei lõpeta või kelle nominaalaeeg pikenes akadeemilise puhkuse võrra.</p> <p>2) B4 lõpetajad võivad küll omada juurdepääsu doktoriõppele Eestis. Reaalselt on nende ettevalmistus selleks nõrk. Samuti muutuvad problemaatiliseks doktoriõpingud välismaal, kus reeglina loeb magistridiplom.</p> <p>Ettepanek: B4 lõpetanutel võiks säilida võimalus jätkata õpinguid 3+2 süsteemi magistriõppes RE õppekohtadel nende jaoks spetsiaalselt koostatud ühe-aastaste õpingukavade järgi.</p>	<p>omandamiseks ei ole otstarbekas. Seega inimesed, kellele magistrikraadi omandamine on tähtis kas isikliku arengu või teadmiste avardamise mõttes populaarsetes (ärindus, õigus, sotsiaalteadused) valdkondades, peavad õpinguid ise rahastama.</p> <p>Kõigi „vanade” bakalaureuseõppe õppekavade lõpetanutele ei pruugi olla tagatud doktoriõppe alustamiseks vajalik eelteadmiste maht, mida eeldavad „vana” doktoriõppekavad, mis olid koostatud järjena teadusmagistriõpingutele.</p> <p>„Uute” doktoriõppekavade puhul, mis peavad olema koostatud hiljemalt 1. septembriks 2005 aastal, peaks see olema lahendatud, sest ka magister-spetsialistid ei ole kohustatud omandama teadustöö aluseid. Vajalikud teadmised omandatakse doktoriõppes. Siiski tuleb 4-aastaste bakalaureuseõppe läbinute, 5-aasta jooksul magistriõppe läbinute ja 6-aasta jooksul magistriõppe läbinute samaaegsel konkureerimisel doktoriõppesse õiglase olukorra loomisele tähelepanu pöörata.</p> <p>Üheks võimaluseks on riikliku koolitustellimuse lepingus sätestada 4-aastase bakalaureuseõppe läbinute (õpingute maht ja erialad/õppekavad, mille puhul on see vajalik) eeldusainete läbimine enne doktoriõppe õppekava täitmisele asumist ning selle tegevuse finantseerimine.</p>
Justiitsministeerium	Kuni 1960-ndate aastate alguseni eksisteerisid ka 7- klassilised koolid. Justiitsministeeriumi hinnangul tuleb kaaluda ka nimetatud koolidest omandatud kvalifikatsiooni vastavuse kehtestamise vajadust Eesti Vabariigi haridussüsteemi haridustasemetele.	Mittearvestatud. Eelnõus on reguleeritud enamlevinud kvalifikatsioonide vastavus. Eelnõus nimetamata endises NSV Liidus omandatud kvalifikatsioonide vastavusele annab hinnangu ENIC/NARIC Keskus individuaalkorras.
Eesti Üliõpilaskondade Liit	Ettepanek lisada määrusele ka rakendussätete peatükk, milles lahendatakse järgmised probleemid: - Kuidas lahendatakse „vanadel õppekavade“ lõpetanute edasiõppimise võimalused? - Kas ja mis astmel (magistriõpe, doktoriõpe) ning	Mittearvestatud. Seletuskirjas on esitatud küsimustele vastused antud: samaväärsete kvalifikatsioonide omanike võrdväärsed võimalused avalduvad eelkõige õiguses kandideerida vastavale õppe- või

	<p>tingimustel saavad eelpool nimetatud isikud jätkata õpinguid?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kas ja mil määral võimaldatakse „vanade õppekavade“ lõpetajatele ülemineku õppekavadel RKT kohtadel õppimist? - Kas eelnõu on kooskõlas elukestva õppe kontseptsiooniga? - Mida tehakse selleks, et tööandjad oleksid teadlikud uute kraadide sisust ja kohtleksid võrdselt sama kvalifikatsiooni, kuid erineva kraadi nimetusega omanikke? 	<p>töökohale. Kui isik jätkab õpinguid, on täpsemate vastuvõtutingimuste ja nende alusel pingeridade moodustumise aluste kehtestamine õppeasutuse pädevuses. Kui tegemist on tööle või avalikku teenistusse asumisega, teeb lõpliku valiku kandideerivate isikute seast tööandja. Eelnõu ei ole vastuolus elukestva õppe kontseptsiooniga, isikutetele antakse õigused lähtudes nende läbitud õppe eesmärgist. Õigusaktid avaldatakse Riigi Teatajas ning nad on kättesaadavad kõigile. Lisaks avaldatakse asjakohast informatsiooni Haridus- ja Teadusministeeriumi koduleheküljel, infokeskus on ka Eesti ENIC/NARIC Keskus. Määruse rakendamise soodustamiseks koostatakse Eestis kasutusel olevatest enamlevinud haridust tõendavate dokumentide näidistest kogumik, mis varustatakse vajalike kommentaaridega. Kogumiku koostab Eesti ENIC/NARIC keskus koostöös Haridus- ja Teadusministeeriumiga. Kogumik on mõeldud kasutamiseks õppeasutustele ja tööandjatele ning on nendele tasuta.</p>
Rahandusministeerium	<p>1. Seletuskirjas toodud kulutused peavad jääma riigi eelarvestrateegia piirsumma raamidesse. Seletuskirjas tuleks lahti kirjutada, kuidas mõjutab eelnõu avaliku teenistuse seadusest tulenevat lisatasu maksmist magistrikraadiga ja doktorikraadiga isikutele.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Seletuskirja on täiendatud. Avaliku teenistuse seaduse § 38 sätestab akadeemilise kraadiga riigiametnikule lisatasumaksmise võimaluse magistrikraadi eest - 10% ametipalgast ning doktorikraadi või sellega võrdsustatud kraadi eest - 20% ametipalgast. Seega ei anna kvalifikatsiooni määramine vastavaks magistrikraadile alust nõuda lisatasu, magistrikraadi puhul makstakse lisatasu üksnes sel juhul, kui isikule on omistatud magistrikraad. Kuna nimetatud seadusesäte pärineb ajast, mil anti välja vaid teadus- ja kutsemagistrike, st kvalifikatsioonide iseloom oli teine, siis on vaja selle sätte eesmärk ja rakendamine nüüd üle vaadata.</p> <p>Lähtuda tuleb sellest, et</p>

		<p>kvalifikatsioonide vastavuse määramine on mõeldud võrdsete võimaluste loomiseks kandideerimisel edasiõppimiseks ja kandideerimisel töökohale. See tähendab, et tööandjal on õigus muid töölaseid suhteid lisatingimustega reguleerida, sh ka palgatingimusi ja lisatasumaksimist (näiteks määrales lisatasu ainult magistrikraadi omanikule). Doktorikraadi puhul on regulatsioon teine ning on võimalik lisatasu maksta ka sellega võrdsustatud kraadi eest.</p>
	2. Arvestades seletuskirja pikkust tuleks seletuskirja leheküljed nummerdada.	Arvestatud.
	3. Eelnõu vajab põhjalikku avalikkusele tutvustamist.	Arvestatud. Seletuskirjas on ette nähtud edasised tegevused teavitamiseks. Samuti on kooskõlastajate ring väga lai.
Eesti Tööandjate Keskliit	1. Eelnõus tuleks läbivalt kasutada ühte terminit „endise NSV Liidu” kohta.	Arvestatud. Seos eelnõus kasutatavate terminite „endine NSV Liit” ja „NSV Liit” vahel on antud § 1 lg 2.
	2. Eelnõu § 2 lõikest 4 ei tulene, kellel on õigus pöörduda ENIC/NARIC Keskuse poole.	Mittearvestatud. ENIC/NARIC Keskuse töö põhimõtted sätestatakse Vabariigi Valitsuse määruses „Välisriigi haridust tõendavate dokumentide hindamise ja akadeemilise tunnustamise ning välisriigi haridussüsteemis antud kvalifikatsiooni nimetuse kasutamise tingimused ja kord”, mille eelnõu on Haridus- ja Teadusministeeriumis ettevalmistamisel. Seni tuleb pädevate asutuste ning taotlejate ringi määramisel lähtuda Lissaboni konventsioonist.
	3. Eelnõu § 10 kasutatud terminit „Eesti Vabariigi kõrgharidussüsteem”, mujal „Eesti Vabariigi haridussüsteem”. Ühtlustada.	Arvestatud. Paragrahv 10 sõnastust on vastavalt muudetud.
	4. Magistrikraadi kui teadus- või kutsekraadi arvestamine magistri- ja doktorikraadi vahelise kvalifikatsioonina on vastuolus Lissaboni konventsiooniga, mis sätestab, et kvalifikatsiooni määramise puhul tuleb lähtuda	Mittearvestatud. Isikud, kes on omandanud magistrikraadi kui kutse- või teaduskraadi, on seda teinud läbides õppekava täies mahus. Lissaboni konventsioon sätestab ka, et arvesse tulevad kõik kvalifikatsioonid, mida riik

	lõpetatud kõrgharidusprogrammist, mitte selle osast.	peab oma haridussüsteemi osaks.
	5. Termin „magistritöö sooritamine” ei ole õige. Sooritada saab õpinguid, mitte tööd.	Arvestatud. Eelnõu sõnastust on täpsustatud.
	6. Eelnõu § 14 lg 1, millega loetakse üldkeskharidusel põhinev keskeriharidus kesk- ja kõrghariduse vahepealseks hariduseks, on vastuolus EV haridusseadusega, mis ei sätesta sellist hariduse liiki.	Mittearvestatud. Vastupidi, EV haridusseaduse § 17 lg 3 sätestab, et haridust, mis põhineb üldkeskharidusel, kuid mida riiklikult ei tunnustata kõrgharidusena, loetakse kesk- ja kõrghariduse vahepealseks hariduseks ja seda nimetatakse keskerihariduseks.
	7. Põhiharidusele vastavaks loeti kuuekümnendate aastateni seitsmeklassilises koolis saadud haridus, mis andis õiguse õpingute jätkamiseks keskkoolis.	Mittearvestatud. Eelnõus on reguleeritud enamlevinud kvalifikatsioonide vastavus. Eelnõus nimetamata endises NSV Liidus omandatud kvalifikatsioonide vastavusele annab hinnangu ENIC/NARIC Keskus individuaalkorras.
	8. Igasugused kutseõppeasutuse lõpetajad ei saanud keskharidusele vastavat kvalifikatsiooni, sest NSV Liidus olid kutseharidus ja kutsekeskharidus eraldi. Samas, keskharidusele vastav kvalifikatsioon on isikutel, kes omandasid põhihariduse baasil keskerihariduse. Eeltoodut silmas pidades vajab eelnõu täiendamist. Vastasel juhul on meie hulgas hulgaliselt viiekümnendates ja kuuekümnendates eluaastates isikuid, kel on küll doktorikraad, kuid puudub eelnev põhiharidus (lõpetanud 7-klassilise kooli) ja puudub keskharidus (tehnikumis on omandatud keskharidus).	Mittearvestatud. Mitte igasugune kutsekooli lõpetamine ei andnud keskharidusele vastavat ja kõrgharidusele juurdepääsu võimaldavat kvalifikatsiooni. Määruse eelnõu § 4 sõnastab selgelt, et keskharidusele vastavaks loetakse kvalifikatsioon, mida tõendab DIPLOM kutseõppeasutuse lõpetamise kohta. Diplom anti ainult nende õppekavade järel, mis võimaldab juurdepääsu kõrgharidusele ja on üldkeskharidusega võrdne. Nende kutseõppeasutuste õppekavade järel, mis sisaldasid ainult kutsealast ettevalmistust ja mis ei vasta keskharidusele, anti TUNNISTUS. Vene keeles on dokumentide nimed Svidetelstvo, Udostovereniye või Attestat, sõltuvalt aastast ja õppekavast. Neid määruses nimetatud ei ole, neid ei ole palju ja nagu määrus ette näeb - nimetamata kvalifikatsioone hinnatakse individuaalkorras.
	9. 4-aastase nominaalkestusega bakalaureusekraad (B4 kraad) võib olla oma loomult, koolitamise eesmärgilt ja väljundilt anglosaksi mudeli master-taseme kvalifikatsioon	Mittearvestatud. Erandid õppekavade või õppesuundade lõikes, kus on võimalik teist korda õppima asuda, saab kehtestada HTM ülikoolidega riikliku

	<p>Eestis. Samas, B4 kraad ei ole siiski ekvivalentne 3+2 süsteemi magistrikraadiga. Probleemid vastavuse kehtestamisel on:</p> <p>1) B4 lõpetajal ei ole võimalik jätkata RE õppekohal magistriõpinguid 3+2 süsteemis, mis tekitab ülikoolides probleemi: 2003 ja 2004. aasta B4 lõpetajad jäid ootama uute magistikavade käivitumist 2005. aastal. Järgnevatel aastatel lisandub neile palju 2001. aastal bakalaureuseõpinguid alustanud, kes 2005. aastal nominaalajaga õpinguid ei lõpeta või kelle nominaalaeeg pikenes akadeemilise puhkuse võrra.</p> <p>2) B4 lõpetajad võivad küll omada juurdepääsu doktoriõppele Eestis. Reaalselt on nende ettevalmistus selleks nõrk. Samuti muutuvad problemaatiliseks doktoriõpingud välismaal, kus reeglina loeb magistridiplom.</p> <p>Ettepanek: B4 lõpetanutel võiks säilida võimalus jätkata õpinguid 3+2 süsteemi magistriõppes RE õppekohtadel nende jaoks spetsiaalselt koostatud ühe-aastaste õpingukavade järgi.</p>	<p>koolitustellimuse lepingut sõlmides. Riigieelarveliste kohtade loomine sama kvalifikatsiooni massiliseks omandamiseks ei ole otstarbekas. Seega inimesed, kellele magistrikraadi omandamine on tähtis kas isikliku arengu või teadmiste avardamise mõttes populaarsetes (ärindus, õigus, sotsiaalteadused) valdkondades, peavad õpinguid ise rahastama. Kõigi „vanade” bakalaureuseõppe õppekavade lõpetanutele ei pruugi olla tagatud doktoriõppe alustamiseks vajalik eelteadmiste maht, mida eeldavad „vana” doktoriõppekavad, mis olid koostatud järjena teadusmagistriõpingutele.</p> <p>„Uute” doktoriõppekavade puhul, mis peavad olema koostatud hiljemalt 1. septembriks 2005 aastal, peaks see olema lahendatud, sest ka magister-spetsialistid ei ole kohustatud omandama teadustöö aluseid. Vajalikud teadmised omandatakse doktoriõppes. Siiski tuleb 4-aastaste bakalaureuseõppe läbinute, 5-aasta jooksul magistriõppe läbinute ja 6-aasta jooksul magistriõppe läbinute samaaegsel konkureerimisel doktoriõppesse õiglase olukorra loomisele tähelepanu pöörata. Üheks võimaluseks on riikliku koolitustellimuse lepingus sätestada 4-aastase bakalaureuseõppe läbinute (õpingute maht ja erialad/õppekavad, mille puhul on see vajalik) eeldusainete läbimine enne doktoriõppe õppekava täitmisele asumist ning selle tegevuse finantseerimine.</p>
	<p>10. Põhihariduse baasil keskeri ja üldhariduse baasil keskerihariduse omandamine peaks olema võrdne.</p> <p>Ettepanek: jätta § 9 p 6 eelnõust välja ja esitada §-s 14 regulatsioon keskerihariduse kohta, mis hõlmab igasugust keskeriharidust, viitamata rakenduskõrgharidusele.</p>	<p>Mittearvestatud.</p> <p>Eelnõus sisalduva lahenduse eesmärgiks oli tagada juba tööturul tegutsevate üldkeskharidusel põhineva keskeriharidusega isikute õigused vastavalt nende teadmiste ja oskustele ning samuti see, et edasiõppimisel kõrgharidustasemel saaksid nende pädevused arvestatud analoogiliselt kehtiva süsteemis kutsehariduse keskhariduse baasil omandanud isikutega.</p>

		<p>Õpingute jätkamisel on keskerihariduse omandanud isikute kvalifikatsioon (olenemata sellest, kas see on omandatud põhihariduse või keskkhariduse baasil) igal juhul vastav keskkharidusele.</p> <p>Tööle asumisel kvalifikatsiooni rakenduskõrgharidusele vastavaks määramisel on arvestatud asjaoluga, et üldkeskkhariduse baasil keskerihariduse omandanud inimesed õppisid haridussüsteemis, kus puudus rakenduskõrgharidus ning akadeemiline kõrgharidus oli elitaarne. Seega valmistati keskeriharidusega inimesi sisuliselt samu ülesandeid täitma, mida tänapäeval täidavad rakenduskõrgharidusega inimesed, st õppekava eesmärk oli sama – keskastme spetsialist ja tehnik.</p>
Välisministeerium	<p>Piisavalt ei ole analüüsitud eelnõu vastavust EL õigusele. Eestiseseks diplomite tunnustamise eelduseks on, et neid diplomeid tunnustatakse ka teistes liikmesriikides, tuleb täiendavalt selgitada, missugused on kasutatavad meetmed, et ka teised liikmesriigid tunnustaksid Eesti diplomeid samamoodi. Seetõttu teeb Välisministeerium ettepaneku täiendada seletuskirja ja lisada selgitused eelnõu vastavuse kohta antud reguleerivate EL direktiividele ja EL ühinemislepingule.</p>	<p>Arvestatud. Seletuskirja on täiendatud.</p>
Siseministeerium	<p>Eelnõu § 7 tuleks täiendada lõikega 2 järgmises sõnastuses: „(2) Doktorikraadile vastavaks loetakse Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku Usuteaduste Instituudi magistrikaadi tõendav diplom.” Põhjendus: viidatud õppeasutus oli Tartu Ülikooli usuteaduskonna baasil tegutsev erakõrgkool nõukogude ajal ning selle õppeasutuse magistrikaadi kaitsnute teadustööd olid valdavalt oma mahult vastavuses riiklike kandidaatide/doktoritöödega.</p>	<p>Mittearvestatud. Eelnõus on sätestatud enamlevinud kvalifikatsioonide vastavused. Eelnõus nimetamata kvalifikatsioonide tunnustamise pädev asutus on õppeasutus või töandja, hindamisel saab abi ENIC/NARIC Keskusest. Seetõttu leiame, et pakutud vastavuse määramine eelnõus ei ole otstarbekas.</p>